

Asia: VN/28640/2020-TEM-1

Luonnos hallituksen esitykseksi laeiksi työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta annetun lain ja eräiden muiden lakien muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

- **Yleinen palaute esitysluonnoksesta**

1.3.2021 alkavat työllisyyden kuntakokeilut siirtävät kunnille merkittävää vastuuta. On tärkeää huomioida kyseisen prosessin konkreettisia ja sitä edistäviä tekijöitä, joiden kautta kokeilulla voidaan päästä asetettuihin tavoitteisiin. Olemassa olevilla esitysluonnoksilla haetaan oikeasuuntaisesti keinovalikoimaa kuntien lisääntyvien vastuiden suorittamiseen, yhteistyöhön ja asiakkaiden parempaan palveluun monipuolisesti. Myös siirtymäsäännökset on hyvä huomioida nykyisen kokeilulainsäädännön rinnalla.

On olemassa kokeilualueita, joissa sosiaali- ja terveystyöt on siirretty kuntayhtymien tehtäväksi. Koska työllisyyden kuntakokeilu tähtää laaja-alaiseen työttömien palveluintegraatioon, on tärkeää, että asiakkaiden tarpeiden mukaiset palvelut sovitetaan yhteen entistä paremmin. Kokeilun pyrkimys on tehostamaan ja laajentamaan palvelumallejaan, tarvitaan integraatiota tukevia toimenpiteitä, jollaiseksi mm. asiakastietojärjestelmien käyttöön liittyvät laajennukset voidaan lukea.

1) Työttömyysturvatehtävien laajempi siirto

Asiakastyön tulee olla saumatonta. Pidämme tärkeänä, että työttömyysturvatehtävien osalta kokeilussa voidaan ratkaista laajalti asiakasprosessissa tapahtuvia muutoksia ja myös lain kautta tuetaan konkreettisesti yhden asiointipisteen palvelusta. Työnhakijan palveluprosessista vastaava kokeilun alueen kunta päättäisi siten nykyistä laajemmin työttömyysetuuden saamisen työvoimapolitiittista edellytyksistä. Muutos vähentäisi kunnan asiakkaana olevan työnhakijan asiointin tarvetta työ- ja elinkeinotoimiston kanssa työttömyysetuuden saamiseen liittyvissä tilanteissa. Tehtäväsiirron johdosta työtön työnhakija toimittaisi nykyistä harvemmin samasta asiasta selvityksiä kahdelle eri taholle. Tämä vähentäisi työttömyysetuuden hakemiseen liittyvää

byrokratiaa. Ehdotettu muutos yksinkertaistaisi työvoimapolitiittisten lausuntojen antamisen prosessia niiden työvoimapolitiittisten edellytysten osalta, joihin ei liity harkintaa tai joihin liittyy vain vähäistä harkintaa.

2) Asiakkuuden siirtäminen kokeilun aikana

Saumaton yhteistyö kuntakokeilun ja työ- ja elinkeinotoimiston välillä tulee olemaan merkittävimpiä tekijöitä kokeilun onnistumiselle. Asiakkaan tulee voida saada tarpeelliset palvelut muuttuvissa tarpeissaan, joten joustavuus kokeilun sisällä on tärkeää turvata. Mahdollisia tilanteita, joissa asiakkaan siirtoa kokeilun aikana joudutaan harkita, voivat olla mm. kieleen, omaisen hoitamiseen tai turvakieltoon liittyvät tilanteet, jolloin asiakkaan asiointiin tulee kiinnittää erityistä huomiota. Valintamahdollisuus kokeilun ja työ- ja elinkeinotoimiston välillä, tarjoaa aidon mahdollisuuden arvioida mikä taho täyttää parhaiten asiakkuuden tarpeet.

3) Muut muutokset

Työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta annetun lain 1 §:ssä säädetään lain tarkoituksesta. Sen mukaan laissa säädetään määräaikaisesta kokeilusta, jonka aikana kunnat järjestävät alueellaan eräitä julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa (916/2012) ja kotoutumisen edistämisestä annetussa laissa (1386/2010) tarkoitettuja palveluja työ- ja elinkeinotoimiston asemesta ja antavat eräitä työttömyysturvalaissa (1290/2002) tarkoitettuja työvoimapolitiittisia lausuntoja työ- ja elinkeinotoimiston asemesta. Säännöksessä ei mainita kuntouttavasta työtoiminnasta annettua lakia (189/2001) eikä työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteispalvelusta annettua lakia (1369/2014).

Työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta annetussa laissa ei säädetä työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteispalvelusta annetussa laissa tarkoitettujen palvelutarpeen arvioinnin tai monialaisen yhteispalvelun tarpeen päättymisen arvioinnin siirtämisestä työ- ja elinkeinotoimistolta kokeilualueen kunnalle. Tarkoitus on ollut, että kokeilualueen kunta vastaisi asiakkaidensa osalta myös näistä tehtävistä työ- ja elinkeinotoimiston sijaan.

On tärkeää, että kokeilulakiin lisättäisiin maininnat myös näistä tehtävistä.

• **Kommentit julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain muutosehdotuksista (2. lakiehdotus)**

Pykälän 2 momenttiin lisättäisiin säännös, jonka ansiosta kokeilualueen kunnan kokeilulain nojalla myöntämiin korvauksiin, tukiin ja etuuksiin voitaisiin soveltaa vastaavia säännöksiä kuin työ- ja elinkeinotoimiston julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain nojalla myöntämiin vastaaviin korvauksiin, tukiin ja etuuksiin. Harkinnanvaraista kulukorvausta koskevaan päätökseen, jolla työ- ja elinkeinotoimisto tai työllisyyden edistämisen kuntakokeilussa kokeilualueen kunta on evännyt kulukorvauksen harkintaansa perustuen, ei saisi vaatia oikaisua eikä siitä saisi valittaa. Muilta osin päätökseen olisi mahdollista hakea muutosta. Muutoksenhaku tapahtuisi vastaavasti kuin lakisäätteistä kulukorvausta koskevasta päätöksestä: sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakuntaan ja vakuutusosikeuteen.

Ehdotettu muutos siitä, että asiakkaan oikaisu- tai valituspyyntö ei ole mahdollista harkintaa koskevissa päätöksissä, selkeyttäisi prosessia sekä asiakkaan, että toimijoiden näkökulmasta uusien tehtävänkonnaisuuksien yhteydessä. Muilta osin päätökseen olisi mahdollista hakea muutosta. Muutoksenhaku tapahtuisi vastaavasti kuin lakisääteistä kulukorvausta koskevasta päätöksestä: sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakuntaan ja vakuutusosoikeuteen

- **Kommentit työttömyysturvalain muutosehdotuksesta (3. lakiehdotus)**

Harkinnanvaraista kulukorvausta koskevien päätösten määrän arvioidaan kasvavan huomattavasti väliaikaisten muutosten voimassaolon aikana 1.3.2021-30.6.2023. Päätös harkinnanvaraisesta kulukorvauksesta ei sisällä niinkään oikeudellista arviointia kuin tarkoituksenmukaisuusharkintaa. Säännöksen mukaan työ- ja elinkeinotoimisto ja kokeilulain nojalla kunta voi myöntää kulukorvauksen, jos myöntämisen edellytykset täyttyvät. Nämä edellytykset ovat 1.3.2021-30.6.2023 työllisyyden edistämisen kuntakokeilun aikana erilaiset kuin mitä ne ovat ennen kokeilua ja sen jälkeen. Edellytysten täytyessäkin myöntäminen on siis työ- ja elinkeinotoimiston, ja kokeilussa kunnan, harkittavissa.

Kokeilun kohderyhmänä voidaan pitää osin haastavassa ja haavoittuvassa asemassa olevien työnhakijoiden tukemista palvelupolkujen avulla kohti pidempikestoisia ratkaisuja, joten on tärkeää, että lainsäädäntö tukee näitä tavoitteita. Harkinnanvaraisen kulukorvauksen avulla asiakkuuden palveluprosessiin jää tilaa harkinnalle. Esityksellä otettaisiin kantaa selkeämmin myös siihen, ettei velvoittavuudelta voi välttyä jättämällä hakematta kulukorvausta.

- **Kommentit työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteispalvelusta annetun lain muutosehdotuksista (4. lakiehdotus)**

Voimassa olevan momentin mukaan (Laki työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteispalvelusta 9 §) KEHA-keskus voi myöntää käyttöoikeuden monialaisen yhteispalvelun asiakasrekisteriin, TYPPI-rekisteriin, työ- ja elinkeinotoimiston, kunnan tai Kansan-eläkelaitoksen hakemuksesta sen palveluksessa olevalle virkamiehelle, joka hoitaa TYP-laissa säädettyjä tehtäviä. Virkamies, jolle on myönnetty asiakasrekisterin käyttöoikeus, saa salassapitosäännösten estämättä hakea ja käyttää asiakasrekisteriin talletettuja tietoja, jos se on tarpeen asiakaspalvelun järjestämiseksi. Pykälän 4 momenttia muutettaisiin siten, että käyttöoikeus voitaisiin myöntää myös viranomaiseen työsuhteessa olevalle henkilölle, joka hoitaa kyseessä olevassa laissa säädettyjä tehtäviä. Enää ei edellytettäisi, että henkilö on virkasuhteessa viranomaiseen.

TYPPI-rekisterin käyttöoikeussäätelyyn ehdotetut muutokset tukevat viranomaisten palveluiden yhteensovittamista ja siten mahdollistavat TYP-laissa tarkoitettua työllistymistä edistävää

monialaisen yhteispalvelun tarjoamisen työttömille. Oikeus kirjata asiakasrekisteriin tietoja asiakkaalle tarjotusta palveluista ja käyttää näitä tietoja palvelujen suunnitteluun ja seurantaan on olennainen osa yhteispalvelua. Käyttöoikeuden ulottaminen kuntayhtymän palveluksessa oleville saattaa käyttöoikeudet sosiaali- ja terveystyöntehtävien osalta ajan tasalle. Ehdotetut muutokset parantavat tiedonkulkua TYP-työtä tekevien välillä ja vähentävät päällekkäistä työtä, mikä sujuvoittaa asiakaspalvelua.

Järvenpää Jussi
Kokkolan kaupunki, kaupunginkanslia - Kokkolan kaupunginhallitus
22.2.2021 §98